

ENERJİ POLİTİKALARI İNSANCA BİR YAŞAM EKOLOJİSİNİ HEDEFLEMELİDİR

5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde insanlık büyük ekolojik sorunlarla karşı karşıyadır. Yeryüzü ve evrenin evrimine özgü gelişmelerin yanında sermaye egemenliği ve dizesiz azami kâr güdüsünün belirlediği yanlış sanayileşme, teknoloji, tarım, kentleşme, ulaşım ve enerji politikaları çok büyük çevre sorunları yaratmaktadır.

Doğal kaynakların sermaye ve rant yağmasına tabi olması, çevre sorunlarına ilişkin denetim ve yaptırım eksikliği, tarım alanlarında verimliliğin azalması, ormanlar, hazine arazileri ve kıyıların talana açılması, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının kirletilmesi söz konusudur.

Sanayileşme ve kalkınma, planlı ve "sosyal kalkınma" yaklaşımı temelinde tarım, çevre, enerji, ulaşım, teknoloji, sağlık, eğitim ve diğer alanlara yönelik politikalarla uyum ve bir bütünlük içinde tanımlanmalıdır. Başka türlü insanca bir yaşam ve toplum ekolojisi oluşturmak olanaklı değildir.

Yapılması Gereken Çalışmalar Çok Yönlü

Sanayinin enerji yoğunluğunu sektörel yapılanma değişikliği ile azaltmak üzere çalışmalar yapılması; enerji, emek ve kaynak yoğun üretimden ileri/yüksek teknoloji yoğun-

luklu, enerji yoğunluğu düşük bir üretim yapısına geçilmesi gerekmektedir.

Sanayi dallarının katma değer ve istihdam katkısı, çevre kirliliği, enerji tüketim yapısı gibi kriterler eşliğinde öncelik göstergeleri ve tercih edilmesi gereken teknolojiler belirlenmeli, tesislerin bu kriterlere göre kurulması ve kapasite artırımını da kapsayan ivedi bir sanayi planlaması yapılmalıdır.

Teknoloji, sanayileşme ve çevre politikaları arasında uyum esas alınarak tarım alanlarına sanayi tesisleri kurulmamalı, çarpık kentleşme ve kıyı yağmasının önüne geçilmeli, sanayi atıkları kontrol altında tutulmalı, arıtma tesisleri şart olmalı, denetlenmeli, geri dönüşüm proje ve teknolojileri kullanılmalıdır.

Doğru sanayi, enerji, ulaşım ve kentleşme politikalarıyla birlikte su israfı ve kirliliğinin, katı ve tehlikeli atıkların, toprak kirliliğinin, erozyonun, sera gazı salımının, deniz kirliliğinin kontrolü; biyolojik çeşitliliğin ve doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi, temiz üretim teknolojilerinin kullanılması, çevre dostu yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı sermaye talanının kâr güdüsünün önüne geçirilmelidir.

Ali Ekber ÇAKAR

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(4 Haziran 2010)**

TMMOB Makina Mühendisleri Odası kayıt dışı, kurlsız, güvencesiz esnek çalışma biçimleri ve sendikasızlaş-tırmanın karşısındadır...

15-16 HAZİRAN BÜYÜK İŞÇİ DİRENİŞİNİN 40. YILINDA ÇALIŞANLARIN HAKLARI DAHA GERİDE VE YİNE BASKI ALTINDA

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinin 40. yıldönümü dolayısıyla basın açıklaması yaptı.

1970 yılında çalışma yaşamı ve sendikal mevzuatı düzenleyen 274 sayılı İş Yasası ile 275 sayılı Sendikalar Yasası'nda değişiklik öngören yasa tasarısı ile DİSK ve temel işçi hakları tasfiye edilmeye çalışılmış, buna karşı büyük bir işçi direnişi yaşanmış, 2 yıl sonra Anayasa Mahkemesi bu değişiklikleri iptal etmişti.

15-16 Haziran 1970 tarihlerinde 168 fabrikadan 150 bin civarında işçinin söz konusu yasa değişikliklerine karşı gerçekleştirdiği direnişe şiddetle müdahale edilmesi sonucu 3 işçi ölmüş, 200'den fazla kişi yaralanmış, sıkıyönetim ilan edilmiş, yüzlerce sendikacı 12 Mart mahkemelerinde yargılanmış, olayların ardından 5 bini aşkın işçi işten atılmıştı.

O zaman sermaye çıkarları doğrultusunda yeterince düzenlenemeyen çalışma yaşamı, 24 Ocak 1980 ekonomi kararlarının gerektirdiği sert 12 Eylül düzeni ile çalışanların aleyhine biçimlendirilmiştir. Daha sonra 2003 yılında İş Yasası, ardından ilgili yasalarda yapılan çok sayıda değişik-

lik ile esnek, güvencesiz istihdam, taşeron çalıştırma ve iş sağlığı ve güvenliği alanlarında serbestleştirme, kurlsızlaş-tırma doğrultusunda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Böylece kiralık işçi büroları, ödünç işçi ve alt işveren uygulamaları gündeme gelmiş, hatta İşsizlik Sigortası Yasası ile işsizlik fonundan sermayeye destek sunulmuştur.

İstihdam özürülü dışa bağımlı sanayi politikaları, meslektaşlarımızı da kapsayan esnek üretim ve esnek istihdam politikaları ile çalışanların üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmakta, fason sanayi üretimiyle birlikte çalışanları en alt düzeylerdeki ücretlere ve işsizliğe mahkum etmektedir. Bugün Türkiye, neoliberal politikalar ve yapısal ekonomik krizin yol açtığı işsizlik dalgaları, güvencesiz çalışma biçimleri ve yayılan yoksullukla yüz yüzedir. Milyonlarca çalışan örgütlenme hakkından mahrum, ekonomik ve sosyal bunalım içindedir. Çalışanların kıdem tazminatları, fazla mesai ücretleri ile sendikal hak ve yetkileri budanmaktadır. En son 1,3 milyon kamu çalışanının iş güvenceli çalışmadan güvencesiz çalışma koşullarına geçirilmesi için bir yasa değişikliği de gündeme girmiştir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO), 15-16 Haziran'dan TEKEL işçilerinin direnişine dek sermayenin emek sömürüsü ve azami kâr hırsının yol açtığı sonuçlara karşı mücadelenin toplumsal meşruiyetine inanmaktadır. Çalışma yaşamının insanı ve emeği, iş güvenceli, örgütlü, toplu sözleşme ve grev hakları ile tam istihdamı esas alan, iş kazalarını en aza indirecek şekilde örgütlenmesi pekâlâ olanaklıdır. Bunun için Türkiye'nin neoliberal politikaların tamamen dışında eşitlikçi, kalkınmacı, sanayileşmeci, üretim ve istihdamdan yana bir yönelime girmesi gerekmektedir. MMO, mesleki toplumsal sorumlulukları, ülke ve halk çıkarları gereği her zaman bu seçeneğin yanında olacaktır.

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(14 Haziran 2010)

TÜRKİYE’NİN GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİ DEĞERLENDİRİLMİYİ BEKLİYOR

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, 21 Haziran Dünya Güneş Günü dolayısıyla basın açıklaması yaptı.

Ülkemiz güneş enerjisi potansiyeli açısından birçok ülkeye göre şanslı durumdadır. Yıllık ortalama güneşlenme süresi 2.640 saat (günde 7,2 saat), ortalama ışınım şiddeti ise 1311 KWh/m²-yıl’dır (günlük 3,6 KWh/m²).

Türkiye’nin brüt güneş enerjisi potansiyeli 87,5 MTEP (milyon ton eşdeğer petrol) olarak belirtilmektedir. Bunun 26,5 MTEP’i ısı üretimine; 8,75 MTEP’i ise elektrik enerjisi üretimine elverişli miktarlardır.

2008 yılında Türkiye’nin güneş enerjisi kullanımı 418 bin TEP ile 28,3 MTEP yerli kaynak üretimi içinde yüzde 1,5’in altında pay almıştır. 2008 yılındaki 107 MTEP enerji tüketimi içinde ise güneş enerjisi kullanımının kayda değer bir payı bulunmamaktadır.

Türkiye’ye gelen güneş ışınının yüz binde ikisinden yararlanılmakta ve 22 milyon konut içinde yalnızca 3,5–4 milyon konutta güneş enerjili sıcak su sistemi bulunduğu tahmin edilmektedir. Mevcut durumda enerji getirisi yaklaşık 500–600 milyon dolar olan sistemlerin yaygınlaştırılması ile 3–3,5 milyar dolar daha ısı enerji katkısı gerçekleştirilebilir.

Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİE) tarafından teknik kapasitesi 405 milyar kWh, ekonomik potansiyeli 380 milyar kWh olarak tahmin edilen güneşe dayalı elektrik üretim kapasitesi de bütünüyle değerlendirilmeyi beklemektedir.

Türkiye’nin güneş enerjisi potansiyelinin bölgelere göre dağılımında Güneydoğu, Akdeniz, Güney Ege ve Batı kısımları başta gelmektedir. Doğu Karadeniz hariç “güneş ülkesi” denebilecek olan Türkiye’de güneş enerjisi kullanım alanlarının yaygınlaşmasını sağlayacak yerli ve yeni teknolojilerin üretimi ve kullanımının sağlanması mümkündür. Bu yönde atılması gereken adımlar, 21 Haziran Dünya Güneş Günü dolayısıyla kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır.

1. Enerji ile ilgili yasalarda güneş enerjisi yetersiz bir yer tutmaktadır. Özellikle güneş enerjisinin ısı olarak kullanımını teşvike yönelik kamu, üniversite, meslek odaları, uzmanlık dernekleri temsilcilerinin katılımıyla bir Güneş Enerjisi Strateji Planı ve bu plandan hareketle temel bir yasa ve ikincil mevzuat ivedilikle hazırlanmalıdır.
2. Güneşten elektrik enerjisi elde edilmesine yönelik ülke teknoloji seviyesi tespiti, AR-GE faaliyetlerinin kapsam ve yöntemi belirlenmeli; pilot tesis, üretim tesisleri ve yerli imalat montaj aşamaları planlanmalıdır.
3. Güneş santrallerinin kurulması için arazi envanterinin belirlenmesi ve iletim–dağıtım sistemlerine bağlantı hazırlıkları ivedilikle yapılmalıdır.
4. Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği’nin 22. maddesi güneş enerjisi kullanımını netlikle destek-

leyecek şekilde düzenlenmeli; güneşin güçlü olduğu bölgelerdeki yeni binalarda sıcak su ısıtması ve ısıtma soğutma sistemi desteği zorunlu olmalıdır.

5. İmar mevzuatı, yeni imar planı geliştirilecek bölgelerde güneşten azami yarar sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Güneşe, doğal enerjilere ve yerel ekolojik sistemlere uygun kent planları yapılmalı, mevcut planlar dönüştürülmeli ve kamu tarafından denetlenmelidir. Tükettiği enerjiyi doğal kaynakları ve atıkları ile üretebilen mahalle ve kentler tasarlanmalıdır.
6. Güneş enerjili sıcak su sistemlerinin yaygınlaşması için büyük kentler ve çok katlı binalarda güneş enerjili sıcak su toplayıcıların (güneş kolektörlerinin) yaygın kullanımını teşvik için kolektörler ve aksesuarlarında KDV yüzde 1'e düşürülmeli; düşük gelir gruplarına kamu tarafından doğrudan maddi destek sağlanmalı; kat mülkiyeti açısından ortaya çıkan sorunları çözme kavuşturana yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
7. Güneş enerjili sıcak su sistemlerinin, güneş potansiyelinin yüksek olduğu Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde öncelikli olarak yeni yapılmakta olan binalarda kullanımını artıracak düzenlemeler yapılmalıdır.
8. Güneş enerjili eko-mimari uygulamalarına, konutlarda doğal enerji üreten sistemlere, çatılarda güneş pili uygulamalarına geçilmeli; yeni yapılan binalarda güneş ısı ve sıcak su sistemleri zorunlu hale getirilmeli, eski yapılarda uygulanabilmesi özendirilmelidir.
9. Güneş kolektörlerine yönelik TSE standartlarının eksiklikleri giderilmeli, paket ve toplu sistemlerin üretimi ve montajı için yeni standartlar belirlenmelidir.
10. Güneş enerjisi sistemlerinin testlerinin yapıldığı akredite laboratuvarların ulusal düzeyde oluşturulması ve yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar yapılmalı, yurt dışındaki laboratuvarlara ödenen test ücretlerinin yurt içinde kalması hedeflenmelidir.
11. Pompalı güneş enerjisi sistemlerine düşük KDV uygulanmalı, teşvikler getirilmeli, imar yönetmelikleri revize edilmelidir.
12. Halen projersiz ve denetimsizce üretilip montajı yapılan güneş enerjili sıcak su (termal) sistemleri, TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından yürütülen binaların mekanik tesisat, mimari, elektrik ve inşaat (statik)

projelendirilmesi hizmetleri kapsamına alınarak bir standarda bağlanmalıdır. Bu projelerin ilgili meslek odaları tarafından Teknik Uygulama Sorumluluğu kapsamında mesleki denetimlerinin yapılabilmesi için gerekli mevzuat düzenlemeleri, odaların görüşü alınarak yapılmalıdır.

13. Kırsal alanlarda pişirme amaçlı kullanılan güneş ocaklarının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
14. Jeotermal ve rüzgâr enerjisinin mevcut olduğu bölgelerde güneş enerjisi ile entegre sistemler oluşturulmalıdır.
15. Fotovoltaik piller (PV) ve yoğunlaştırılmalı sistemlerin yerli üretimi için üniversite, meslek örgütleri, sanayi işbirliği ile yerli üretim teşvik edilmeli, PV Güç Sistemleri ve Yoğunlaştırılmalı Sistemlerin üretim maliyetlerinin düşürülmesi için DPT öncülüğünde ilgili bütün taraflar ve meslek odalarının temsilcilerinin katılımı ile stratejik bir eylem planı geliştirilmelidir.
16. Kamu idareleri tarafından düzenlenen tüm açık alanlar, parklar, caddeler ve sokaklar, güneş enerjisi ile aydınlatılarak tanıtımlar yapılmalı, kamu binaları ve okullarda güneş sistemlerine geçilmeli, il ve ilçelerde örnek proje ve uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

Ali Ekber ÇAKAR

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu Başkanı

(21 Haziran 2010)

